

Département
NĂM THÁNG 3 NĂM MẬU ĐỘA

LE DIRECTEUR GÉRAL
H. Cukhau

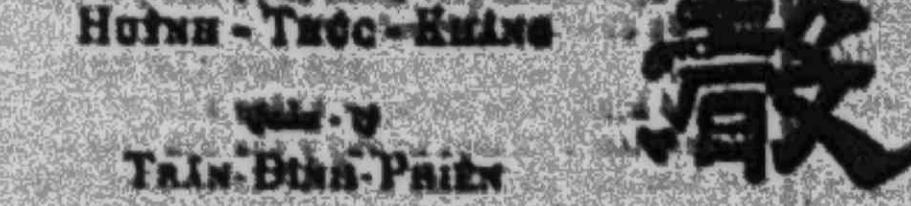
NĂM THÁNG 3 NĂM MẬU ĐỘA

NGÀY THÁNG 26 SEPTEMBER 1928

GIÁ BẢN	
SÔNG-PHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm	1.000
Đến tháng 2, 1.000	2. 00
Đến tháng 1. 000	2. 00
Mua báo phải trả tiền trước. Thứ và mua dài gửi cho M. TRẦN BÌNH-PHIÊN - ài đồng quang cáo viết riêng tên thương nghiệp trước.	

CƠ-SỞ-MÃI HÀ-NỘI
HÙNG - TỰC - KHUNG

TRẦN-BÌNH-PHÍEN

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

民

BÁO QUÁN
BƯỚNG-DÔNG-BÀ, HUẾ
Giấy thép nồi số 62
Giấy thép: TIẾNG-DÂN - Huế
Hộp thư số 31.

Giáo-dục là cốt để
tạo thành nhân cách.
• Mỗi đứa trẻ có giáo
dục là thành một
người cho xã hội về
sau.

CẨM-TƯỜNG VỀ VỤ KHAI-GIÀNG CÁC TRƯỜNG-HỌC

(Nói riêng về Trung-Ký)

Bản về văn-dề giáo-dục, lâu nay mục đà cạn, bút đà cùn, mà cũng chưa giải quyết được đều vì quan trọng bởi thế nhiều người đã phải nói rằng: bản bợ mà không thấy được cái gì là thực-hiện thì bản bợ cũng vô ích. Chính kỳ giả cũng đã thường tưởng như vậy nên trù ra một vài văn-dề lặt vặt gấp dầu nói dò cho có chuyện thì cũng không hời dầu mà dụng tâm nghiên-cứu văn-dề giáo-dục làm chi. Song đều không giải quyết được do có phải tại người bản không thiết thay bay tại nguyên nhân khác? Cứ hiện tình nước ta thì người nói người làm dừng ra hai phương diện khác nhau, dư-luận trong nhân-dân thì chỉ nói (mà nói cũng có được quyền cho tuyên vận-dầu), còn làm thi về quyền chánh-phủ. Vậy nói mà không làm được là vì kẻ nói không có quyền làm, cứ như thế thi có nói cũng là vô ích thật.

Tiến lên một bực nữa mà nói thì tình hình giáo-dục của nước ta ngày nay như một cái nhà không móng, không nóc, không cột, không kẽo, nghĩa là không có cái gì gọi là chính-thể được, chỉ như một đống gạch-cát lộn nhào mà thôi. Về phương diện chương trình, thê-lệ, hành-chinh, kiến-trúc v.v., cái gì cũng là khuyết điểm, cứ như vậy mà nay chấp cái này, mai và cái kia, thi chấp và làm sao cho thành cái nhà được? Thoảng hoặc chánh-phủ có vì những lời kêu gào diếc óc mà thi thiết một vài điều gì mới thi cái hiệu quả không những không lợi gì cho tình trạng hiện tại mà lại có hại thêm. Lẽ như việc đặt bằng cấp sơ-học yếu-lực, lẽ đặt lớp nhì đệ-nhị niên tại các trường tiêu-học v.v. Cứ xem vậy thi thực cũng không có thể yêu cầu sửa đổi cho thỏa ý nguyên nhân-dân được. Trừ phi chánh-phủ thực-tâm mà dùng biện-pháp căn-bản thi thiết không thể nào mà giải quyết được vấn-dề giáo-dục hiện thời.

Sửa đổi những điều lặt vặt thi không ích-lợi gì, mà giải quyết căn-bản thi nhân dân không có quyền làm được, thi cứ chịu ôm lồng xem rày hay sao? Thế thi cứ ngồi mà chờ than van vỉ hay sao? Cứ lẽ cũng đến phải cứ như thế.

Mấy mối cẩm-tường của kỳ giả đối với vụ khai-giảng các trường học năm nay cũng chỉ vì thấy tình cảnh các cậu học sinh mà than thở vậy.

(Còn nữa)
H. B.

VĂN-SĂN

Cảm-tác

Cương lão chưa ra trót khỏi vòng,
Tâm riêng riêng biết rõ ai cùng!
Non xanh nước biếc trời man mán,
Ganh nặng đường xa bước ngại
ngùng.
Mặt trước buồn trong luồng chờ
bùa,
Thân còn vương mặc họ non sông.
Chung quanh bao nã người qua
thuộc
Biết mặt nào ai dễ biết lòng.

Túc cảnh

(Buổi chiều dừng trên bờ sông Hiếu)
Trên trời, dưới đất, giữa mây là,
Chèm chèch non láy bóng ác tà.
Sông, nước chảy xuôi, thuyền đậu
bến,
Núi cây che khắp lá chen hoa.
Phố phường một dãy người đông
đúc,
Phong cảnh ngàn xưa vè đậm đà.
Đất lô kẽ gần năm ức đậm,
Đầu dừa đầu cúng quán quê nhà.
Ký-Son

Trời chiều

Ác vắng bay băng đậu non Tây,
Sot băng hoàng hồn rạng đất này.
Đầm lều là đà sương đậm là,
Trời đông ấm đậm nhạt lùn mây.
Mảnh gương minh nguyệt dần dần

Lán bóng là đương lẳng lặng phai.
Non nước mịt mù nhà khuya nèo,
Giữa dòng thơ thần cánh buồm ai?
BÚT - CEN

Thứ đời

Còn say, còn ngủ nữa ai oí?
Say ngủ chí chí lâm các người!
Đau ruột tần thương ba cõi đất,
Ngọc dusk chưa biết mắng nám giời.
Linh đình hải đảo bao nhiêu kẽ,
Lưu lạc giang hồ biết mắng nỗi.
Thứ hỏi đồng bào nhó có biết!
Hãy còn say ngủ nữa ai oí!

LAO TRUNG-TÈ

TẠP LOẠI

CÁCH-MẠNH NƯỚC MỸ

(Tiếp theo)

Phong trào phản kháng

Sự phản kháng Chánh-phủ Anh

dầu tiên là việc bãi thuế. Đầu-ay các nhà ngắn-hàng cũng báo quan-dân cho ngạch thuế tem là nặng quá, không thể cho họ kế tục dinh-nghiệp được, họ bèn liên-dồng với nhau để nhất trí phản kháng. Vài chàng những thuế lắc thi hành dời ấy là toàn do kinh đô Anh quyết định, người Mỹ-châu không được dự việc ấy chút nào; cho nên những thuế lắc ấy không được đại-biểu của nhân-dân Mỹ-châu đồng ý, người Mỹ-châu cũng không cần gì mà phải phục tòng và dâng phụ, họ bèn liên-dồng nhau không chịu nộp thuế ấy. Có mấy nhà báo quan, lại chối phải đóng dấu tem để về một bộ xương người để tỏ ý phản nỗ.

Chánh-phủ Anh thấy vậy phải binh sang can thiệp, bắt những người đứng đầu phản-kháng đem xử tử hình, bắt y để giám thiêu cái nòng lực phản-kháng của người Mỹ. Không ngờ nồng lực phản-kháng không giảm bớt được mà lại kích động thêm lòng công-phản, người Mỹ-bèn liên-dồng để chế hàng hòn Anh. Chánh-phủ Anh thấy vậy mới sinh lòng sợ hãi, bắt đầu từ 1770 mới phải giảm bớt các ngạch thuế.

Sang như vậy chưa đủ làm cho người Mỹ sin được, vì rằng nay thấy đe ché thi chánh-phủ Anh giảm thuế, đến sau không đe ché nữa thi chánh-phủ Anh lại sẽ giàn-thông, quyền lăng gián còn đường & trong lạy chánh-phủ Anh thi nhân-dân chưa thè có kẽ gián sin được. Bởi vậy nên phong trào đe ché vẫn còn như trước. Lúc đó, những tàu bè Anh ở các cảng khâu không dừng để đợi phò những khi sinh các cuộc quắc-té phò tranh. Nước nào thừa nhận Minh-Ước thi cũng thừa nhận rằng: muôn giữ gìn hòa bình thi phải tài giám binh bị đến mọi hòn, thiết xem đe bảo chương an ninh cho bờ cõi; sự ché lão binh khi do tư nhân là một điều uyug hiêm; cùng là phải trót nguyên rắng đối với nước nào bội ước thi thi hành chánh sách phong tỏa, hoặc là đối đai-bằng vũ lực. Song những phương pháp ấy có dù bảo chương cuộc hòa bình cho thế giới chẳng? Mà phong có nước cậy minh gián mạnh, xem điều ược như giấy unau, mà ngẫu nhiên xung đột với nước khác thi làm sao? Như thế thi mục đích hòa bình đã sai rồi, như thế thi dù biết mình ược không có biện lực rồi, còn phải nói gì nữa. Bởi thế các ông hòa bình nay, muốn đạt mục đích hòa bình mới tưống tượng ra lý thuyết tài binh, cho dù ấy là mưu thâm chước qui đe duy trì hòa bình; néo sấp dài những phương châm nõi kẽ hạch kia dã bao lâu nay mà chưa dâu vào đâu cả.

Thuyết tài binh có hai nghĩa. Một nghĩa là triết-bô hét cả binh bị thi không còn lấy gì mà chiến tranh nữa. Ông bô cái lại khi chiến tranh mà trù được chiến tranh l' cái lại khi phòng triết-bô được mà nguyên nhân chiến tranh có triết-bô được chặng? Một lúc mà bô hét cả nửng lợi ích quyền lợi, cũng cảm linh, tốn giáo mấy lâu vẫn chia iে người nõi người kia, già tộc nõi già tộc kia, quốc gia nõi quốc gia kia sao? Vậy là quyết rằng dù có triết-bô cả binh bị đe mà nguyên nhân chiến tranh vẫn còn thì không sao mà hét chiến tranh được. Nghĩa thứ hai là hận ché binh hì (thời kỳ thứ nhất), và tài giám binh hì (thời kỳ thứ hai). Cái nghĩa thứ hai này là nghĩa của hội Quốc-te liên minh chủ trương binh hì vì làm sao mà không bô hàn được? là vì kia một nước này ngạo mạn xung đột với một nước kia thi nước kia phải có binh hì mà chống lại, cũng các nước khác cũng phải có binh hì mà tiếp cùi cho nước kia xâm phạm kia. Không phải biện giải cho nhiều, chỉ xem một điều ấy thi dù hiểu tài binh theo nghĩa thứ hai cũng không đạt được mục đích hòa bình vậy.

Hội Quốc-te liên minh vẫn biết rằng dù binh hì có tính kinh-di được thi vẫn còn nhiều điều khôn-nan khác. Giá phỏng như có nước chịu tài giám binh hì kinh-di nhưng lại sự nước khác không trù bô binh như mình mà bắt thèn vào kia làm ché mà dâng tài binh? Bởi thế họ lại đặt ra phương pháp trọng tài (arbitrage), và khi mà trọng tài không công-biến, thi lại phải có những điều bảo-chưởng cho an ninh (garanties de sécurité). Ấy những vấn đề ấy: tài binh, trọng tài, an ninh, hội Quốc-te liên minh từ ngày thành lập đến giờ, năm nào cũng thảo luận mà vẫn chưa tìm ra biện pháp để giải quyết.

Ta hãy xét qua xem những cuộc tranh luận về các vấn đề ấy từ kh

THẾ GIỚI THỜI ĐÀM

CHUYỆN HAY

VĂN ĐỀ HÒA BÌNH

(Tiếp theo)

Bản Minh-Ước của hội Quốc-te liên-minh bắt đầu tuyên bố lý thuyết hòa bình và an ninh, rồi qui định những phương pháp phải dùng để đối phó những khi sinh các cuộc quắc-té phò tranh. Nước nào thừa nhận Minh-Ước thi cũng thừa nhận rằng: muôn giữ gìn hòa bình thi phải tài giám binh bị đến mọi hòn, thiết xem đe bảo chương an ninh cho bờ cõi; sự ché lão binh khi do tư nhân là một điều uyug hiêm; cùng là phải trót nguyên rắng đối với nước nào bội ước thi thi hành chánh sách phong tỏa, hoặc là đối đai-bằng vũ lực. Song những phương pháp ấy có dù bảo chương cuộc hòa bình cho thế giới chẳng? Mà phong có nước cậy minh gián mạnh, xem điều ược như giấy unau, mà ngẫu nhiên xung đột với nước khác thi làm sao? Như thế thi mục đích hòa bình đã sai rồi, như thế thi dù biết mình ược không có biện lực rồi, còn phải nói gì nữa.

Đó là cái nghiệp của người bắc-menh. Bọn chúng ta đây đều là bắc-menh cả mới phải vì chung-hiển mà lén đoạn dâu dài, chúng ta đều chung một số phòn hầm hùi, riêng qì phu nhân-dâu! Vâ chặng, minh biết điều ược mà nhầm mất làm, dâu chép cũng không nên tiếc.

Không, tôi có tiếc gì đâu! Nhưng dù dời họ quên mình thi chéng cần phải nói làm chi, chứ họ đã không biết mình mà họ lại còn tìm cách để lén luy đến mình và lây sang kẽ khác! Ông nghĩ xem, cuộc cách mạng Pháp mà thành công, tuy không phải một bọn ta làm được, nhưng bọn ta cũng dự một phần to: nước Pháp được như ngày nay hâ không phải là công-bon ta cũng có! Thế mà ngày nay con cháu lại tìm cách để làm chém đâm tiếng minh trong biển tối tăm, không cho ai biết đến mình, mà người ngoài có ai tò mò muốn biết đến mình thi lại sinh đà lụy. Ông! minh đã chan chúa tấm lòng nhân đạo mà hy sinh, nay đã chết rồi, cái tên mình lại còn làm lụy cho thiên hạ. Tôi nghĩ vậy mà tức cho con cháu, mà buồn cho phận tôi.

Gavroche

Sách tặng

Bản báo mời nhân được hai quyển sách của Nhật-nam thư-quán 117, Rue du Chaudron, Hanoi gửi cho xin cảm ơn:

1- Bia của al. nghĩa hiệp tên thuyết, Hòa-cuong Nguyễn-đủ-Sieu soạn, giá 0\$35

2- Giác mộng nàng Lê, ai lính hiệp tình tiêu thuyết, nguyên văn của Từ-trầm-á, Trúc-khê dịch thuật, giá 0\$60.

Hai sách này có gởi bán tại Quán-hai thư-diểm, Rue Gia-hội, Huế.

hội Quốc-te liên minh thành lập đến nay thế nào.

Thời kỳ thứ nhất: 1919. — Các cường quốc đồng minh thắng trận họp Hội nghị Versailles, bắt nước Đức phải theo các điều kiện bô buộc về lực quân, hải quân và hàng không. (Đức chỉ được giữ trong quân đội 100.000 người, hải quân chỉ giữ 6 thiết giáp hạm, 6 tuần dương kinh hạm, 12 ngư lôi đánh, còn quân sự hàng không thi không được có gì hối). Các nước ấy nói rằng bắt Đức như vậy là để sau này các nước có thể thực hành tài binh mà đối với phương diện Đức không có trở ngại gì. Ngày 10 tháng 9, họ lại ký điều ước Thành-Ré-minh (Saint-Germain) để qui định việc kiềm-sát sự mua bán binh khí. Nhưng Hoa-kỳ không lý chuan điều ước ấy (ông Uy-Xông thay môt Hoa-kỳ thi chịu ký) nên kết quả thành hư không.

(Còn nữa)

Ngô Nhán

